

Asia: VN/9336/2025

Lausuntopyyntö maa- ja metsätalousministeriön luonnoksesta Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. tackar för möjligheten att ge utlåtande om jord- och skogsbruksministeriets utkast till förvaltningsplan för björnstammen i Finland.

SLC anser att en nationell stamförvaltningsplan för björn är ett nödvändigt verktyg för att uppnå en balanserad rovdjurspolitik som tryggar en livskraftig björnstam samtidigt som den beaktar människors säkerhet, näringslivets förutsättningar och regionala särdrag. Det är därför välkommet att jord- och skogsbruksministeriet eftersträvar att uppdatera den föregående planens innehåll och struktur. Trots detta kan SLC inte tillstyrka utkastet i dess nuvarande form. Den politiska viljan i och med bland annat ändringen av jaktlagen är att få till stånd beståndsvårdande jakt på björn. SLC anser därför att planen bättre borde stöda detta ändamål både då det kommer till åtgärdsförslag samt klargörande av enligt EU:s habitatdirektiv artikel 16.1 e. godtagbart skäl för stamvårdande jakt på björn.

Björnstammens tillväxt under de senaste åren har medfört en ökning av observationer nära bebyggelse, något som speglar en avtagande människoskygghet. SLC anser att bristen på jakt i många områden har bidragit till denna utveckling. Stamvårdande jakt är därför ett nödvändigt verktyg, inte bara för bestandsreglering utan för att upprätthålla det skygghetsbeteende som möjliggör en fredlig samexistens mellan björn och människa. Det är inte rimligt att denna jakt begränsas till ett fåtal landsändar, då björnens människoskygghet borde uppehållas i hela landet. Den övergripande målsättningen bör inte vara att låta stammen växa, utan att hejda tillväxten och möjliggöra en minskning av björnstammen – särskilt i de områden där björntätheten är som störst.

SLC noterar även att mängden attacker på husdjur har ökat. Man hänvisar till att man så snabbt som möjligt kommer att ersätta skador orsakade av björn på husdjur och bin, dock i mån av tillgängliga

medel. Med ökade skador är det osannolikt att resurserna räcker till i dagens åtstramade ekonomi. Det sägs även att förebyggande material levereras men att uppsättning och underhåll av stängsel faller, av kostnadsskäl och på grund av materialets begränsade tillgång, på odlaren, husdjursproducenten eller biodlaren. I alla områden är det heller inte praktiskt att uppföra rovdjursstängsel, till exempel på värdefulla naturbetesmarker. Får är oersättliga landskapsvårdare och producenter befarar redan nu att lägga ut dem på bete på grund av ökade vargattacker. Björnattackerna på får och nötkreatur är inte i samma klass som vargattackerna, men om rovdjurspolitiken inte balanseras befarar SLC att näringslivet belastas ytterligare.

En central invändning som SLC vill framföra gäller det referensvärde som anges för björnstammens gynnsamma bevarandestatus. Referensvärdet har i utkastet utformats via en jämförelse baserad metod. I praktiken har referensvärdet definierats enligt historieuppgifter från Finland samt det referensvärde som används i Sverige dvs 1400 individer. Att sätta referensvärdet till 1 400 individer innebär dock en betydligt högre björntäthet än vad som tillämpas i Sverige, eftersom Sveriges land- och skogsareal är en hel del större än Finlands. I Sverige anges motsvarande referensintervall till 1 100–1 400 björnar, och där har detta värde förankrats genom både livskraftighetsanalys och samhällelig tolerans. Till skillnad från Sverige har Finland dessutom en öppen kontakt med den ryska björnstammen, vilket ytterligare förstärker den genetiska och demografiska livskraften. Tidigare har björnens skyddsstatus, med populationsstorlek kring 800–1100 björnar, rapporterats som gynnsam. SLC anser inte att det utgående från de i stamförvaltningsplanen presenterade argumenten finns grund för att höja på referensvärdet från vad som rapporterades som grund för gynnsam bevarande status under perioden 2001–2006 dvs, 800–1100 individer.

Rovdjurskontaktpersonerna inom Finlands viltcentral spelar en nyckelroll i att registrera observationer av stora rovdjur i Tassu-systemet. Möjligheten till god observationsaktivitet varierar dock regionalt och från år till år, särskilt i glesbefolkade områden där det är svårt att upprätthålla ett heltäckande nätverk. Pålitlig data om björnstammen är vital för välgrundade beslut i björnens stamförvaltning. SLC stöder därmed utvecklingen av en populationsmodell som komplement till den årliga stamuppskattningen, förutsatt att modellens tillförlitlighet säkerställs genom vetenskaplig granskning.

SLC motsätter sig den snäva definitionen av i vilka områden stamvårdande jakt är tanken att tillämpas. Det är anmärkningsvärt att planen framhåller att det inte finns anledning till att eftersträva en jämn björnpopulation i hela Finland. Samtidigt vill planen främja björnstammens spridning till södra och västra Finland. Detta är särskilt påfallande eftersom befolkningstätheten i södra Finland gör eventuella konflikter mer akuta ur såväl säkerhets- som acceptanssynpunkt. En fungerande stamförvaltning bör kunna ta hänsyn till dessa regionala skillnader i människors exponering för björnstammen.

Områdesindelningen i planen bidrar till ytterligare oklarhet i björnens stamförvaltning. I stället för att i för stor utsträckning fokusera på förekomsten av kullobserveringar som grund för områdesindelningen, bör indelningen hellre följa administrativa gränser så som Viltcentralens regionindelning, eller landskapsgränser. SLC anser också att områdena inte bör ändras årligen.

Dynamiska områden leder till svårigheter då det kommer till rapportering. En klarare områdesindelning skulle underlätta förvaltning, tillsyn och samverkan mellan myndigheter och markägare.

SLC ifrågasätter även att planen i flera avsnitt lägger oproportionerlig vikt vid älgens roll som bytesdjur, inklusive diskussioner om behovet av att eventuellt fridlysa älg. En sådan utgångspunkt är orimlig i en stamförvaltningsplan för björn. Om älgstammens reproduktion påverkas negativt av ett ökande björnbestånd, bör förvaltningen fokusera på att reglera rovdjurspopulationen, inte på att begränsa jakten på älg. Att formulera ett indirekt jaktförbud på älg som en del av björnförvaltningen riskerar att underminera förtroendet för hela systemet. Att minska på rovdjurstrycket är en socialt mer acceptabel åtgärd då en ökning av mängden bytesdjur leder till större risk för trafikolyckor samt större ersättningsbehov för skador på plantskogar.

Sammanfattningsvis anser SLC att utkastet till stamförvaltningsplan inte uppfyller de krav på tydlighet, konsekvens och praktisk användbarhet som bör ställas på ett styrdokument av denna vikt. Förslagen om jakt är otillräckliga och geografiskt begränsade på ett allt för litet område. SLC framhåller därför att en reviderad stamförvaltningsplan bör erkänna behovet av stamvårdande jakt på betydligt större områden där koncentrationer av björn förekommer. Målet bör inte vara att bibehålla nuvarande populationsstorlek eller tillväxttrend, utan att uppnå en nivå där konfliktrisen, säkerhetsproblemen och de ekonomiska skadorna kan hållas inom rimliga gränser. Vi uppmanar därför jord- och skogsbruksministeriet att kraftigt omarbete förvaltningsplanen innan den fastställs.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Jonas Laxåback, verksamhetsledare

Mats Holmgård, skogsombudsman

Cecilia Nyholm, sakkunnig

Lausunnon keskeinen sisältö

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä (enimmäispituus 1 sivu.)

-

Laxåback Jonas

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.